

megválaszolására a legalkalmasabb. Fel kell ismerniük, amikor a használó egy egyszerű próbakérdés sikeres megválaszolásától teszi függővé, hogy felteszi-e tényleges kérdését.

A referenzkönyvtárosok számára szükség lenne tapasztalatcserék, konferenciák szervezésére és levelezőlista indítására. A referenzfolyamatok alapos statisztikai elemzése megfelelő anyaggal szolgálhatna ehhez. A témák között nyilvánvalóan kiemelt helyet kapna a képzés tananyaga és a külföldi tapasztalatok áttekintése. Az nem kérdés,

hogy a digitális referenznek van jövője a német könyvtárak számára is, és megszervezésével nőni fog a könyvtárak presztízse. Nem kell tovább várni a másutt már bevált megoldások követésével.

/RÖSCH, Hermann: Digital reference in Germany – an overview and experiences on the need for qualifications. [IFLA paper] Code number: 107-E, World Library and Information Congress: 69th IFLA General Conference and Council, 1–9 August 2003, Berlin, 125. Reference Work. 9 p./

(Hegyközi Ilona)

Elektronikus, online hozzáférésű „bemutatóterem” az új szerzemények bemutatására a Macedóniai Egyetemi Könyvtárban

A Thessaloníkiben (Görögország) működő Macedóniai Egyetemi Könyvtár elektronikus bemutatótermet hozott létre a PLOEGIS projekt keretében, amely az elektronikus tartalom rendelkezésre bocsátását és az informatív oktatást segíti elő.

A bemutatóterem szerkezete és felépítése

Az elektronikus bemutatóterem HTML oldalak sorozatából áll. A felhasználó az elektronikus katalógusban keresheti meg az új könyvbeszerzéseket, további információért megnézheti a tartalomjegyzékeket, majd a keresőrendszer segítségével ki tud választani egy vagy több könyvcímet is előjegyzés céljára. A keresési kritériumok a következők lehetnek: kulcsszavak, szerző(k) neve, ISBN, cím, szakterület és kiadó. A HTML oldalak kétnyelvűek, az angol és a görög változatra bármikor át lehet váltani.

Az elektronikus katalógus

A bemutatóterem az összes új beszerzést az első oldalán kínálja a felhasználóknak. Minden tételnél található olyan hiperkapcsolat, amely a tételre vonatkozó további információhoz vezet. A tájékozódást és az előzetes áttekintést megkönnyíti, hogy oldalanként 10 rekordot tartalmazó csoportok vannak. Az oda- és visszajutást navigációs mezők segítik. A megjelenített rekordokat rendezni lehet cím, a szerző neve és az adatbázisba való felvétel ideje szerint. Minden weboldalon van olyan navi-

gációs eszköz, amellyel el lehet jutni a bemutatóterem keresőmotorjához, és váltani lehet angolra, illetve görögre.

A könyvet leíró oldal

Amikor egy könyv címére kattintanak, a könyvet leíró oldalhoz lehet eljutni, amely néhány alapvető bibliográfiai információt (osztályozási jelzetek és ISBN, cím és alcím, két témakör, szerző(k) neve, kiadó és kiadási év) tartalmaz. Ezenkívül a felhasználó megnézheti a könyv fedelét, hátsó borítóját és a tartalomjegyzékét is. Ha szükséges, előjegyzést kérhet a könyvre.

Tartalomjegyzék

A könyvet leíró oldalról olyan képernyőre lehet lépni, amelyen a tartalomjegyzék összes oldala megjelenik. Közülük egyet-egyet ki lehet nagyítani, majd egy másikat választani.

Előjegyzés

A könyvet leíró oldal adatainak segítségével elő lehet jegyeztetni a könyvet. Ehhez ki kell tölteni egy űrlapot a teljes név, e-mail cím, az előjegyzés ténye és a felhasználói kód feltüntetésével. A név és a felhasználói kód kitöltése kötelező, az e-mail cím megadása választható. A rendszer az előjegyzési adatokhoz hozzárendeli az osztályozási jelzetet, a címet és alcímet, a szerző(k) nevét, a kiadót és a kiadás évét. Minden kérdéshez új űrlapot kell kitölteni.

A keresőrendszer

A keresés során az adatbázisban található rekordok között kulcsszavak, cím, szerző(k) neve, kiadó, téma és ISBN szerint lehet válogatni: az eredmény egy hiperkapcsolat, amely a könyvet leíró oldalhoz visz. Az elektronikus katalógushoz hasonlóan itt egy oldalra 15 rekordot tartalmazó csoportok kerülnek, amelyekben egy segédkeresővel lehet tovább kutatni.

A katalógus építése

A bemutatótermet felszerelték egy elkülönített online adminisztrációs környezettel a könyvek rekordjai, valamint a vonatkozó számlák miatt. Az adminisztrációs adatok tartalmazzák a rekord adatbázisba vitelét, törlési és módosítási adatait, valamint a számlákat. Ebbe a környezetbe már csak jogosult felhasználók juthatnak be. Egy új könyv rekordja beviteléhez a vonatkozó bibliográfiai adatokat ki lehet keresni közvetlenül a könyvtári rendszerből, és ide be lehet illeszteni őket. A szakterületi jellemzőket (egy könyv két szakterületre sorolható be) egy előre meghatározott jegyzékből kell kiválasztani, és meg kell adni angolul és görögül is. Végül a könyv első és hátsó borítóját JPEG képformátumban kell rögzíteni. A feldolgozást vég-

ző eljuthat egy – a használóihoz hasonló – elektronikus katalógushoz, ahol lehetősége van törlésre és szerkesztésre. Itt is 10-10 rekord kerül egy oldalra, és a keresőfelület lehetőséget ad a rekordok közötti mozgásra. Végül a rekordot JPEG formátumban rögzített tartalomjegyzékkel egészíti ki.

További fejlesztések

A jövőben a bemutatóterem további funkciókkal bővül. Az egyik ilyen, hogy a felhasználó átléphet a könyvtár központi katalógusába (OPAC). Az újrafuttatáshoz a hiperkapcsolatot (pl. a rekord osztályozási jelzetét vagy ISBN-t) kell használni, amelyet az OPAC keresőkérdésében kell szerepeltetni. A másik fejlesztés arra irányul, hogy az OPAC-ban történő kereséshez az összes vizuális információt lehessen használni, ha a bemutatóteremben rögzítették őket.

/KOLOVOS, Filippos–PAPARGERIS, Stella–TSANAKTSIDOU, Elisabeth: An electronic online access showroom for the new acquisitions of the Library of the University of Macedonia. = *Library Hi Tech News*, 21. köt. 1. sz. 2004. p. 22–29./

(Jáki Éva)

Könyvtári etika a skandináv országokban

A skandináv országokat földrajzi, történelmi, kulturális és (Finnországot kivéve) nyelvi hasonlóságok jellemzik. Könyvtárügyükben is megmutatkoznak bizonyos közös vonások. A könyvtári etikai kódex megalkotása terén ugyanakkor az egyes országokban más és más szintre jutottak el az utóbbi 15 évben.

Finnország élen járt ebben a tekintetben, és példával szolgált a többi ország számára. Az 1980-as évek közepén kezdték meg az etikai kódex előkészületeit. 1989-ben született meg a könyvtáros-egyesületek „*A könyvtári munka alapelvei*” című állásfoglalása, amely négy átfogó témakört érintett (könyvtár és társadalom, szolgáltatások a használóknak, szakmai ismeretek, szakmai közösség). A skandináv országokban ezután indultak különböző vizsgálatok, amelyek jelentéseiben megfogalmazódott, hogy közösek az etikai értékek, bár néha eltérően érvényesülnek az egyes országok könyvtári gyakorlatában; az etikai kódex pedig hasznos

eszköz ahhoz, hogy a könyvtárak eleget tudjanak tenni az információs korszak kihívásainak.

Izland volt a második ország, amely etikai kódexet fogadott el a könyvtáros szakma számára (1996-ban). Később ezt a korábbi négy könyvtáros-egyesületet integráló szakmai érdekvédelmi szervezet csekély mértékben módosította; az új etikai kódexet 2001-ben hagyták jóvá. Izlandon az ország elszigeteltsége miatt nagy jelentősége van az interneten elérhető információnak. Jelenleg az izlandi könyvtárosokat leginkább az adatbázisokban végzett online keresés, és a hálózati tartalom szűrésének etikai kérdései foglalkoztatják.

Svédországban harmadikként készült el az etikai kódex. Svédország sajátossága, hogy az etikai kódex megfogalmazása a szakszervezetekhez is kapcsolódik. Először a referenzmunka irányelveit adta közre a könyvtáros-egyesület az 1980-as évek közepén, majd 1992–93-ban kezdődtek meg